

Reisebrev fra de sykes rike

Jóna Hafðís Einarsson

Livskraft/Lifskraftur

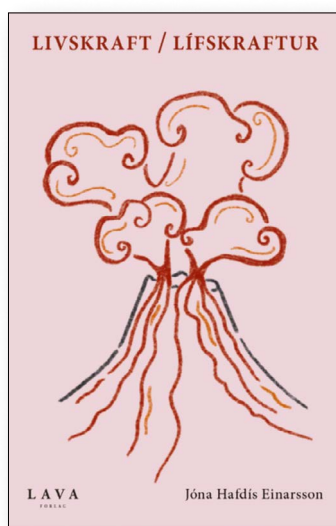
Oslo: Lava forlag, 2026

152 s.

ISBN 9788299882750

Michael 2026; 23: 324–325

doi: 10.5617/michael.13602

For leger er journalen ofte inngangen til pasienters sykehistorie. Vi lærer tidlig å sortere symptomer, funn og undersøkelser i et språk som skaper struktur, oversikt og mening. Denne boken er en sykehistorie fortalt på en helt annen måte. Forfatteren beskriver sin egen erfaring med alvorlig sykdom. Hun får diagnosen systemisk sklerose og rammes senere av både brystkreft og føflekkreft.

Boken er skrevet på norsk og islandsk og beveger seg mellom minner, refleksjoner, dikt og litterære referanser. Skildringer fra sykdomsforløpet flettes sammen med drømmer, meditasjoner og tanker om kvinner som har gått foran henne. Teksten beveger seg mellom tider, stemninger og uttrykksformer, og fremstår tidvis som fragmentert. Nettopp i dette grepet lykkes forfatteren i å formidle hvordan det kan være å leve med alvorlig

sykdom, og hvordan sykdom kan gripe inn i både hverdag og identitet.

Huden er et gjennomgående motiv i boken. Einarsson beskriver hvordan den gradvis strammes til, som et trommeskinn spent over kroppen. Et av de sterkeste litterære sporene i boken er et sitat fra Göran Tunström: «I en alder av femti år merket jeg at jeg aldri hadde grublet over ærfuglhanners

oppholdssted. Jeg savner et språk for å beskrive deres atferd. Jeg, du og vi er alle fulle av slike språkløsheters hvite flekker.» Akkurat som Tunström ikke hadde tenkt over ærfluglhannens oppholdssted, hadde Einarsson heller aldri reflektert over huden sin. Den var bare der. Først når sykdommen rammer, blir den synlig.

Mye av boken handler om forfatterens opplevelse av ikke å bli forstått i møte med helsetjenesten. Hun beskriver symptomer som ikke passer inn, opplevelsen av ikke å bli trodd og reisen til Sveits fordi hun ikke lenger har tillit til at legene i Norge vil forstå det hun forsøker å formidle. Når hjelpeapparatet ikke har noe å tilby, skriver hun, får man inntrykk av at det er noe psykisk. På et tidspunkt skriver Einarsson at det kanskje er systemet som har angst, fordi det ikke får henne inn i en boks. Det slående er at disse spørsmålene ikke forsvinner når de alvorlige diagnosene først er stilt. Selv da består avstanden mellom hennes egne erfaringer og helsevesenets forståelse.

Et bilde blir hengende igjen. Einarsson beskriver seg selv som borger av to riker: de sykes og de friskes. Hun viser til Susan Sontags berømte formulering om at vi alle er borgere av begge riker, men at vi før eller siden må bruke passet til det sykes. Som leger beveger vi oss daglig inn og ut av de sykes rike. Vi møter menneskene som bor der, og vi hører historiene deres. Boken får meg likevel til å stille spørsmål ved hvor godt vi egentlig kjenner dette landet – de sykes rike. Hva skal til for å forstå hvordan det er å bo der? Krever det at vi selv har vært innbyggere, eller er gode reisebeskrivelser tilstrekkelige?

Einarsson viser til Arne Næss, som skrev at nysgjerrighet er som en muskel: Den må trenes. *Livskraft* fremstår nettopp som en invitasjon til slik nysgjerrighet: på erfaringer som er annerledes enn våre egne, og på mennesket bak sykdommen. Vi blir ikke innbyggere i de sykes rike av å lese boken. Men vi får et reisebrev som gir et innblikk i livet der. Litteraturen kan ikke erstatte erfaring, men den kan bringe oss nærmere den.

Inger Johanne Christiansen

inger.j.christiansen@kristiansand.kommune.no

Inger Johanne Christiansen er rådgivende lege ved ALIS og SamLIS sør i Kristiansand, spesialist i allmennmedisin og LIS-lege i samfunnsmedisin.